

AFRIKA POYTEXT SHAHARLARI: TARIXIY-GEOGRAFIK XUSUSIYATLARI

Bayqabilov Xusnudin Mardanovich*Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti**“Sharq mamlakatlari tarixi va antropologiyasi” kafedrasida mustaqil izlanuvchisi,
dotsent, geografiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)**e-mail: xusnudinbayqabilov@gmail.ru**<https://orcid.org/0000-0002-0094-6013>**UDK: 930.9 (-20) (021)*

Annotatsiya: Ushbu maqolada Afrika poytaxt shaharlarining tarixiy-geografik xususiyatlari haqida so'z boradi. Mazkur qit'aning poytaxtlari nomlarida, asosan joyning geografik o'rni, holati va o'ziga xos xususiyatlari aks etgan. Afrikadagi poytaxtlarning nomlari bo'yicha stratigrafik qatlami haqida ham fikrlar bildirilgan. XX asrning 60-yillaridan e'tiboran mustaqil bo'lgan mamlakatlar va poytaxt shaharlar milliy standart asosida o'z nomiga ega bo'ldilar.

Kalit so'zlar: Afrika, qit'a, stratigrafik qatlam, mustaqil mamlakatlar, milliy standart asosida nom olgan poytaxtlar, Qohira, Bujumbura.

Аннотация: В статье рассматриваются историко-географические особенности столиц стран Африки. Названия столиц этого континента в основном отражают географическое положение, природное условие и особенности места. Высказывались мнения и о стратиграфическом слое названий столиц в Африке. Также было изучено, что страны и столицы, ставшие независимыми в Африке в 60-х годах 20 века, имели собственные названия, основанные на национальном стандарте.

Ключевые слова: Африка, континент, стратиграфический слой, независимые страны, столицы названы по национальному стандарту, Каир, Бужумбура.

Abstract: The article deals with the historical and geographical features of African capitals. The names of the capitals of this continent mainly reflect the geographical location, natural conditions and features of the place. Opinions were also expressed about the stratigraphic layer of the names of capitals in

Africa. It was also studied that the countries and capitals that became independent in Africa in the 60s of the 20th century had their own names based on the national standard.

Key words: Africa, continent, stratigraphic layer, independent countries, capitals are named according to the national standard, Cairo, Bujumbura.

KIRISH (ВВЕДЕНИЕ / INTRODUCTION). Ma'lumki, Afrikadagi poytaxt shaharlarning tarixiy-geografik xususiyatlari bizga notanish bo'lsa-da, xorijiy va qit'adagi mahalliy mutaxassislar hamda ilmiy-tadqiqot institutlari, geografiya hamda tarix jamiyatlari tomonidan imkon qadar o'rganilgan. Bu borada Kamerun Afrika tillarini o'rganish mintaqaviy ilmiy tadqiqot markazi (Yaunde sh.), Mali Respublikasida Tombuktu tarixiy tadqiqot va hujjatlashtirish markazi hamda uning qadimgi arab qo'lyozmalari arxivi, Marokash milliy geografiya qo'mitasi, Serra-Leone Fura-Bey kolleji huzurida Afrikani o'rganish instituti, Nigeriya Afrika Birligi Tashkilotining tilshunoslik, tarix va og'zaki an'analar tadqiqot Markazi (Niamey sh.), Keniya Afrika tarixini o'rganuvchi xalqaro instituti (Nayrobi sh.), M.V.Lomonosov nomidagi MDU qoshidagi Osiyo va Afrika mamlakatlari instituti, Efiopiya kartografiya va geografiya instituti (Addis-Abeba sh.), 1945 yilda asos solingan Madagaskar geografiya milliy instituti, KDR geografiya ilmiy-tadqiqot instituti (Kinshasa sh.), Kamerun geografiya milliy instituti, 1966 yil ish boshlagan Somali xaritagrafiya departamenti (Xartum sh.), Liberianing Xarbel geografiya jamiyati samarali ilmiy faoliyat olib bormoqdalar [1;43-b.].

Qit'adagi ba'zi poytaxtlarning nomi

qadimgi (substrat) nomlar bo‘lib, ya’ni hozirgi mavjud tillarda izohlab bo‘lmaydigan, maxsus etimologik tadqiqotlarni talab qiladigan nomlarni tashkil qiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLARI (ЛИТЕРАТУРА И МЕТОДОЛОГИЯ / METHODS). Afrika poytaxt shaharlarining tabiiy-geografik, shuningdek tarixiy-geografik xususiyatlarini hisobga olib, subregionlarga bo‘lib o‘rganishni maqsadga muvofiq deb hisobladik. Afrika toponimiyasiga doir umumgeografik xususiyatlar barcha geografik obyektlarga oid toponimik tahlil Q.Hakimov (2016) asarlarida uchraydi.

BMT homiyligida toponimikaga bag‘ishlab o‘tkazilgan oxirgi xalqaro konferensiya Berlin shahrida (2008) o‘tkazildi. Ushbu anjumanda Afrika qit‘asining 20 dan ortiq mamlakatlaridan ishtirokchilar qatnashgan. Ular qit‘a toponimlarini to‘plash, reestrini tuzish, yagona elektron-axborot bazasini yaratish, nomlarni standartlash va unifikatsiyalash hamda joy nomlarining tarixiy, madaniy, ma’rifiy, amaliy ahamiyati kabi masalalari bo‘yicha ma’ruzalar qilishgan. Toponimist mutaxassislar Afrika hududining o‘ziga xos xususiyatlarini inobatga olib, uni toponimik jihatdan quyidagi submintaqalarga ajratishgan:

- Shimoliy Afrika;
- Sudan-Gvineya;
- Efiopiya-Somali;
- Markaziy va Sharqiy Afrika;

- Janubiy Afrika va Madagaskar.

Shundan kelib chiqib, maqolamizda dastlab poytaxt shaharlarning shakllanishi hamda taraqqiyotida tabiiy-geografik va tarixiy xususiyatlar o‘z muhrini topgan shaharlarning toponimik tahlili, so‘ngra mavjud poytaxtlarning nomi bo‘yicha stratigrafik qatlami, nomi o‘zgargan poytaxt shaharlari haqida ilmiy ma’lumotlarni berishni lozim topdik.

Hududiylik tamoyili asosida Afrika poytaxtlarining tarixiy-geografik xususiyatlarini o‘rganishda quyidagi manbalarda qayd etilgan ma’lumotlardan foydalanildi:

1. Internet ma’lumotlari;
2. Darsliklar va o‘quv qo‘llanmalar;
3. Ilmiy adabiyotlar;
4. OAV materiallari;
5. Afsona va rivoyatlar;
6. Tarixiy hujjatlardan ko‘chirmalar.

MUHOKAMA (ОБСУЖДЕНИЕ / DISCUSSION). Afrika qit‘asida bugungi kunda 58 ta mamlakat bo‘lib, ulardan 55 tasi mustaqil suveren davlatlar hisoblanadi [4;169-171b.]. Afrika qit‘asida joylashgan poytaxt shaharlarning nomlari o‘ziga xos etnik va til taraqqiyoti tarixi hamda tabiiy va madaniy xususiyatlariga egaligi bilan tavsiflanadi. Afrika shaharlarining tabiiy sharoiti ularning nomlarida ham aks etgan. [2; 271-284b.].

Qit‘adagi poytaxt shaharlardan ba’zilari nomini o‘zgartirgan (1-jadval).

1-jadval

Nomi o‘zgargan Afrikadagi poytaxt shaharlar ro‘yxati

№	Avvalgi nomi	Nomlanish sanasi	Hozirgi nomi	Geografik o‘rni
1	Ikoziy	935-yil	Al-Jazoir	Afrika
2	Finifinna	1889-yil	Addis-Abeba	Afrika
3	Leopoldvil	1966-yil	Kinshasa	Afrika
4	Fort-Lami	1973-yil	Njamena	Afrika
5	Lorensu-Markish	1975-yil	Maputu	Afrika
6	Baterst	1976-yil	Banjul	Afrika
7	Solsberi	1982-yil	Xarare	Afrika
8	Pretoriya	2005-yil	Tsvane	Afrika

Nigeriyaning eng katta shahri hisoblangan Lagos 1991-yilgacha mamlakatning poytaxti ham bo‘lgan. Bosh shaharni Abujaga ko‘chirish

uchun sabablar bir nechta bo‘lgan: birinchidan, qirg‘oqdan olis holatdagi uning markaziy joylashuvi. Ikkinchidan, Lagos o‘sha vaqtda

ham juda ko'p aholi bilan to'lib-toshardi, shahar Afrikadagi Sahroyi Kabir janubida joylashgan barcha shaharlari orasida eng zichi edi. Shuningdek, siyosiy va etnik jihatdan Abuja neytral shahar deb hisoblangan, chunki Lagos aholisining katta qismi yoruba millatiga mansub bo'lsa, mamlakat janubi-sharqida igbolar ustunlik qilgan, shimoli-g'arbida esa xausanlar yashaydi. Bu kichik ahamiyatli sabab bo'lmagani 1967-1970 yillarda mamlakatda biafro-nigerlar urushi va igbo qabilasi vakillari Nigeriya kengashidan chiqishni istaganlari tasdiqlaydi.

Lagos o'z-o'zidan buniyodga kelgan bo'lsa, Abuja Nigeriyaning reja asosida qurilgan shahri bo'ldi. Lagos o'zining yo'l tirbandliklari tufayli salbiy mashhurlikka erishgan. Abujaga esa yo'llar keyinchalik yanada o'sishi kutiladigan avtomobil tig'izligini hisobga olgan holda qurilgan. Yangi poytaxtda shuningdek madaniy idoralar, prezident saroyi, Milliy Assambleya binosi va Oliy sud ham mavjud. Vaholanki federal darajadagi bir qator muassasalar hali ham norasmiy ravishda Lagosda qolmoqda. Abuja shahri 1991 yildan buyon Nigeriya poytaxti. Shaharga 1828 yilda asos solingan bo'lib, 1976 yilga kelib poytaxtni Lagosdan shu yerga ko'chirishga qaror qilingan. Shahar maxsus ishlab chiqilgan reja asosida qurilgan. 1960 yildan 1991 yilgacha Lagos shahri Nigeriya poytaxti maqomida bo'lgan. Lagosda aholi ko'payib ketganligi va etnik kelishmovchiliklar sababli poytaxtni ko'chirishga qaror qilingan. Lagos nomini unga 1472 yilda portugaliyaliklar ekspeditsiyasi bergan. Shahar laguna (qo'ltiq) ichkarisida joylashganligi uchun uni shunday atashgan.

Al-Jazoir shahrining nomi (Aljir) lotincha "algiers" so'zidan olingan bo'lib, arabchada "al-Jazoir", ya'ni, "orol" degan ma'noni anglatadi. Bu shaharning nomi rus tilida nashr qilingan geografik xaritalarda Aljir deb yoziladi. Aslida al-Jazoir, ya'ni shimoli va g'arbi suv bilan, janubi o'tib bo'lmas tosh qum bilan o'ralgan, go'yo "orol" singari joylashgan. Lekin, biz *-al* artiklini olib tashlab, Jazoir deb yozamiz. Bunday yozishni tomonimist olim H.

Hasanov noto'g'ri ekanligini ta'kidlaydi. Aslida, *Al-Jazoir* deb yozish orfografiya qonuniyatlariga to'la mos tushadi [5; 51-b.].

Afrika poytaxt shaharlarining stratigrafik qatlami

Stratigrafiya tushunchasi lotinchasi "stratum"- qatlam, "grafo"- yozaman degan so'zlardan tarkib topgan bo'lib, qatlamlar ketma – ketligi mazmunini anglatadi [3;39-b.]. Stratigrafik qatlamni o'rganish bir qancha fanlarda qo'llaniladi. Masalan, geologiya fanida tog' jinsi, litologik qatlamlarning, ularning o'zaro aloqadorligini va davrlararo geografik tarqalganligini stratigrafiya deb nomlangan bo'lim o'rganadi. Shuningdek, toponimika fanini o'rganish asosida stratigrafik tahlil uslubidan foydalanish imkoniyatlari mavjud, chunki toponimik atamalarining paydo bo'lish xususiyatlari ham go'yoki tog' jinslari kabi ma'lum davrlararo qatlamlar hosil qilgan holda shakllanadi. O'sha qatlamlarning davrlararo yotish xususiyatini o'rganish orqali tahlil qilish, ularning tarkib topish, shakllanish xususiyatlari, nomlanish qonuniyatlarini, ma'lum tabiiy-tarixiy va siyosiy-iqtisodiy sharoit bilan uzviy bog'liq holda o'rganish imkoniyatlari paydo bo'ladi. Bu jarayonni amalga oshirishni bilvosita ilmiy adabiyotlar, yozma manbalarni o'rganish orqali olib borilsa ishonchliroq bo'ladi. Biroq, qadimgi toponimlarning etimologik mazmunini ochib berish uchun hamma vaqt ham ilmiy adabiyotlardan foydalanish imkoniyati mavjud emas. Chunki adabiyotlar yetishmasligi yoki mavjud emasligi bunga imkon bermaydi. Shu nuqtai nazardan stratigrafik qatlamni tahlil qilishning ahamiyati yanada ortadi. Afrika mamlakatlarining quyidagi tartibda leksik-stratigrafik stratigrafik qatlami rivojlangan (2-jadval).

Lilongve 1975 yildan Malavining poytaxti. Malavi 1960 yili mustaqillikka erishgach, mamlakat poytaxti deb Zomba shahrini e'lon qilgan. 1964 yilda poytaxtni Zombadan Lilongvega ko'chirish haqida qaror qabul qilindi.

2-jadval*

Afrika poytaxt shaharlari nomlarining leksik-stratigrafik qatlami

№	Leksik-stratigrafik qatlam turlari	Poytaxt shaharlar
1	Arab (barbarlar bilan) tilida nomlanuvchi poytaxt shaharlar	Al-Ayun, Al-Jazoir, Jibuti, Kohira, Nuakshot, Rabot, Tunis, Xartum
2	Ingliz tilida nomlanuvchi poytaxt shaharlar	Viktoriya, Monroviya, Fritaun, Xarare
3	Mahalliy tillarda nomlanuvchi poytaxt shaharlari	Abuja, Addis-Abeba, Akkra, Antananarivu, Asmera, Bamako, Bangi, Banjul, Bisau, Bujumbura, Vindxuk, Gaborone, Dodoma, Juba, Kampala, Kigali, Kinshasa, Konakri, Lilongve, Lome, Lusaka, Malabo, Maseru, Mbabane, Mogadisho, Moroni, Nayrobi, Niamey, Njamena, Uagadugu, Yaunde
4	Portugal tilida nomlanuvchi poytaxt shaharlari	Luanda, Maputu, Praya, Porto-Novo, San-Tome
5	Niderland (burlar) tilida nomlanuvchi poytaxt shaharlari	Pretoriya,
6	Fransuz tilida nomlanuvchi poytaxt shaharlari	Brazzavil, Dakar, Librevil, Port-Lui,
7	Yunon (grek) tilida nomlanuvchi poytaxt shaharlari	Tripoli,

*Izoh: jadval mualliflardan X.M.Bayqabilov tomonidan tuzilgan.

Sababi Zomba shahri yaqinida vulqon harakatlana boshladi. Lilongve shahriga 1902-yilda ingliz mustamlakachilari tayanch punkt sifatida asos solishgan. Shahar dengiz sathidan 1100 m balandlikda joylashgan.

Biz quyida A.Azimov, M.S.Bodnarskiy, V.A.Nikonov, Ye.M.Pospelov, A.Hazratqulov asarlari asosida Afrika poytaxt shaharlarining etimo-semantik jadvalini tuzishga muvaffaq bo'ldik [6,7,8,9,10].

3-jadval

Afrika poytaxt shaharlarining etimo-semantik jadvali

№	Poytaxt nomi	Qaysi tilda nomlangan	Etimologik tahlili	Zamonaviy poytaxt maqomini olgan yili
1	Abuja (Nigeriya)	Xausa tilida	Nigeriyadagi qadimgi Zariya quldorlik davlatining xausa qabilasi sulolasi asoschilaridan biri Abu Dja sharafiga nomlangan	1991-yil
2	Addis-Abeba (Efiopiya)	Amxara tilida	“Yangi gul”	1889-yil
3	Al-Jazoir (Jazoir)	Arab tilida	“Orol” 935 yildan keyin barbarlar amiri Bologgmi ibn Zirk yangi shahar bunyod etib, uni Jazoir deb atagan.	
4	Antana-Narivu <i>Madagaskar</i>	Malagasiylar tilida	“Ming askar shahri”	1975-yil
5	Asmera	Tigrin tilida	“O'rmon guli”	1993-yil

	(<i>Eritreya</i>)			
6	Bamako (<i>Mali</i>)	Malinklar va bambara tilida	“Timsoh yelkasidagi qishloq” “Timsoh daryosi”	1960-yil
7	Bangi (<i>MAR</i>)	Bantu xalqlaridan sango tilida	“Ostona” (Ubangi daryosi hosil qilgan ostonaga ishora)	1960-yil
8	Bisau (<i>Gvineya-Bisau</i>)	Bisa tilida	Shaharning nomi mahalliy bisa xalqlari (mande tillar guruhi) turlicha atalishi asosida (masalan, <i>bisano</i> , <i>busano</i> , <i>bisagve</i> , <i>busa</i>) <i>bisau</i> etnonimi nomidan olingan	1973-yil
9	Brazzavil (<i>Kongo</i>)	Fransuz tilida	”Brazza shahri” Fransuz sayyohi Per Savornyan de Brazza (1852 -1905) sharafiga nomlangan	1960-yil
10	Viktoriya (<i>Seyshel orollari</i>)	Ingliz tilida	Buyuk Britaniya qirolichasi Viktoriya (1819 – 1901) sharafiga nomlangan	1976 yil
11	Jibuti (<i>Jibuti</i>)	Arab tilida	Jibuti soʻzi mahalliy afar tilidagi «palma tolasidan yasalgan eshikosti sholcha» maʼnosini anglatuvchi gabouti soʻzidan olingan boʻlishi ham mumkin. Ye.M.Pospelovning fikricha, toponimning bunday nomlanishiga sabab mayda marjon riflariining burunning (Ras-Jibuti nazarda tutilmoqda) ustki qismida hosil qilgan gʻadir-budir yuzasi sabab boʻlgan.	1977-yil
12	Juba (<i>Janubiy Sudan</i>)	Arab tilida	Jubba – Afrikaning shimoli-sharqidagi daryo. Efiopiya yassi togʻligidan 3 ta irmoq bilan boshlanib, Dolo shahri yonida ular qoʻshilgach Jubba nomini oladi. Somali platosidan oʻtib, Hind okeaniga quyiladi.	2011-yil
13	Kampala (<i>Uganda</i>)	Luganda tilida	Kampala shahrining nomi “antilopa” soʻzidan olingan boʻlib, ushbu hudud mazkur hayvon turiga boy ekanligidan darak beradi. 1890 yilda mahalliy boylarning ov uchun moʻljallangan hududida paydo boʻlgan. Shahar nomiga antilopa maʼnosidagi impala (luganda tilidan) soʻzi asos boʻlgan.	1962-yil
14	Kigali (<i>Ruanda</i>)	Kinyaruanda tilida	Kigali soʻzi “keng, baland togʻ” maʼnosini anglatadi.	1962-yil
15	Qohira (<i>Misr</i>)	Arab tilida	Qohira soʻzi arabcha toʻliq qilib aytganda, Misr al-Kohira, yaʼni “gʻolib bosh shahar”, biroq koʻpincha uni	1971-yil

			qisqartirib aytadilar. Arablarning o‘zlari Misr deb, yevropaliklar Qohira deb ataydilar. Rus tilida esa Kair deb nom olgan. Qohira Fotimiylar lashkarboshisi Javhar al-Saqaliy tomonidan Bobil qal’asi (Memfis shahridan 30 km uzoqlikda) atrofida qurilgan. Javhar al-Saqaliy shaharni “Misr al-Kohira” (G‘olib Misr yoki g‘olib shahar) deb atagan.	
16	Lusaka (Zambiya)	Bantu tilida	Lusaka so‘zi bantu xalqlari tilidan olingan bo‘lib, shu nomdagi buta(o‘simlik) turi	1964-yil
17	Malabo Ekvatorial Gvineya	Bubi qabilasi tilida	Bubi qabilasi boshlig‘i Malabo Lapelu Melaka Malabo I (1837 – 1937) sharafiga nomlangan	1968-yil
18	Maseru (Lesoto)	Mahalliy aholi tilida	“Qizil qumli joy”	
19	Maputu (Mozambtk)	Portugal tilida	Shahar Maputu daryosi sharafiga nomlangan	1975-yil
20	Mogadisho (Somali)	Arab tilida	“Muqaddas shahar”	1960-yil
21	Monroviya (Liberiya)	Ingliz tilida	1817 -1825 yillardagi AQSh prezidenti Jeyms Monro (1758 – 1831) sharafiga nomlangan	1847-yil
22	Moroni (Komor orollari)	Malagasiylar tilida	“Qirg‘oq”	1975-yil
23	Mbabane (Esvatini)	Mahalliy aholi tilida	Qabila sardori Mbabane Kunine sharafiga nomlangan va ikkinchi bir versiyaga ko‘ra “tezoqar daryo vodiysi” degan ma’noni anglatadi	1968-yil
24	Nayrobi (Keniya)	Masailar va suaxili tillarida	“Sovuq suv” “Botqoqlik”	1963-yil
25	Njamena (Chad)	Mahalliy aholi tilida	“Hordiq oladigan joy”	1960-yil
26	Port-Lui (Mavrikiy)	Fransuz tilida	Fransuz qiroli Lyudovik XIV sharafiga nomlangan	1992-yil
27	Porto-Novo (Benin)	Portugal tilida	“Yangi port”	1960-yil
28	Praya Kabo-Verde	Portugal tilida	“Qirg‘oq” “Qumli sohil (plyaj)”	1986-yil
29	Pretoriya (JAR)	Ingliz tilida	Shahar nomi burlarning (afrikalik niderlandlar) siyosiy arbobi, Transvaal Respublikasining birinchi prezidenti Martinus Vessel Pretorius (1819 – 1901) nomiga qo‘yilgan	1961-yil
30	Rabot	Arab tilida	“Qo‘rg‘on” va “Karvonsaroy”	1956-yil

	(Marokash)			
31	San-Tome (San-Tome va Prinsipi)	Portugal tilida	Avliyo (San Tome) Santu Antan sharafiga nomlangan	1975-yil
32	Tripoli (Liviya)	Yunon (grek) tilida	“Uch shahar” (Ea, Sabrata va Leptis- Magna shaharlari birlashuvidan hosil bo‘lgan)	1951-yil
33	Ugadugu (Burkina- Faso)	Mandingo tilida	Ugadugu – shahri “xush kelibsiz” degan ma’noni anglatib, bu yerdagi aholining mehmondo‘stligidan darak beradi. Mintaqaning mandingo tili tarqalgan hududlarida joy nomlari tarkibida dugu – “uy”, “manzilgoh”(ko‘pincha shaxs ismi bilan birgalikda) termini ko‘p qo‘llanilgan. Ugadugu, Kudugu, Dedugu, Madugu va hokazo.	1960-yil
34	Fritaun (Serra- Leone)	Ingliz tilida	“Ozod shahar” (1787 yil inglizlardan ozod bo‘lgan qullar asos solgan)	1961-yil
35	Xartum (Sudan)	Arab tilida	Shahar Ko‘k Nil bilan Oq Nil qo‘shilgan joydagi yarimorolda joylashgan. Yarim orolning shakli fil xartumiga o‘xshaydi “Xartumning uchi” degan ma’noni anglatadi.	1956-yil
36	Yamusukro (Kot-d’ Ivuar)	Mahalliy aholi tilida	“Yamus daraxti”, Yamus ismli odamning o‘rmonzoriga atab qo‘yilgan	1983 -il
37	Yaunde (Kamerun)	Bantu tilida	Bantu tillar guruhining yaunde qabilasi sharafiga nomlangan	1960-yil

*Izoh: jadval mualliflardan X.M.Bayqabilov tomonidan tuzilgan.

Afrikadagi 5 ta poytaxt shaharning nomi | 4-jadvalda shu haqida ma’lumot keltirilgan.
mamlakat nomi bilan bir xil ataladi. Quyidagi

4-jadval*

Qit’adagi poytaxt shaharlarning mamlakat nomi bilan bir xil nomlanishi

№	Mamlakatlar	Poytaxt shaharlari	Nomlanishiga nima asos bo‘lgan
1	Gvineya-Bisau	Bisau shahri	Shaharning nomi
2	Jazoir	Al-Jazoir shahri	-
3	Jibuti	Jibuti shahri	-
4	San-Tome va Prinsipi	San-Tome shahri	-
5	Tunis	At-Tunis shahri	-

* Izoh: jadval mualliflardan X.M.Bayqabilov tomonidan tuzilgan

XULOSA (ЗАКЛЮЧЕНИЕ / CONCLUSION). Afrika mintaqasida joylashgan poytaxt shaharlarning ba’zilarini nomlarida semantik jihatdan tabiiy omillarga bog‘liq holda (relyef, gidrografiya, flora, fauna) toponimik elementlarni ko‘rishimiz mumkin. Shuningdek, qit’adagi ba’zi poytaxt shaharlarning nomlarini iqtisodiy-ijtimoiy

omillar hamda etnik guruhlar va ularni aholi manzilgohlari asosida shakllanganini qayd etishimiz mumki.

**ADABIYOT VA MANBALAR RO‘YXATI
(ИСПОЛЬЗОВАННАЯ ЛИТЕРАТУРА/REFERENCES):**

1. Нигматов А.Н., Байқабилов Х.М. Жаҳон мамлакатлари номларининг географик ва топонимик асослари. Монография. Қарши: "Насаф" НМИУ, 2021. – 156 б.
2. Hakimov Q. Toponimika –T: MUMTOZ SO‘Z, 2016. – 368 б.
3. А. Низамов ва бошқ. Топонимика –Т.: "Шарқ" НМАК Бош таҳририяти, 2012. – 119 б.
4. Qayumov va boshq. Geografiya 9-синф. –Т.: "O‘zbekiston, 2019. – 170 б.
5. Ҳасанов Ҳ. Географик номлар сири: илмий-оммабоп таъриф. –Т.: Ўзбекистон. 1985. – 120 б. (51 б)
6. Жаҳон мамлакатлари: қисқа маълумотнома / масъул муҳаррир А.Ҳазраткулов. –Т.: "Шарқ" НМАК Бош таҳририяти, 2006. – 383 б.
7. Боднарский М.С. Географик номлар луғати –Т.: "Ўрта ва олий мактаб" 1961. – 459 б.
8. Азимов А. Слова на карте. Географические названия их смысл. –М.:ЗАО Центрполиграф, 2007. – 367 с.
9. Поспелов Е.М. Школьный топонимический словарь –М.:Просвещение, 1988. – 224 с.
10. Никонов.В.А. Краткий топонимический словарь. М., "Мысль", 1966. – 509 с.
11. Интернет сайт: wikipedia.org